

(Re)alokace nákladů za alkoholické poškození jater a pankreatu

Bc. PharmDr. Ivana Minarčíková, Ph.D.

www.farmakoekonomie.cz

www.eLekarnice.cz

CÍL:

- alkoholem způsobená jaterní cirhóza
- alkoholem vyvolaná transplantace jater
- alkoholem způsobená pankreatitida

Vyčíslení nákladů zdravotních pojišťoven
za hospitalizace

Porovnání s náklady na psychoterapeutickou péči
pacientů, kteří škodlivě pijí alkohol → **REALOKACE**

Škodlivé užívání alkoholu (dlouhodobě denně $\geq 60\text{g}$
čistého alkoholu \uparrow , $\geq 40\text{ g}$ \uparrow)

třetí nejčastější rizikový faktor **pro předčasná úmrtí**

celosvětově,
v roce 2004

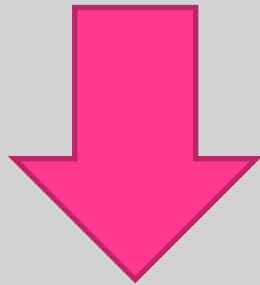
zemřelo
2,5 miliónů lidí

3,8% všech úmrtí

zemřelo
320 tisíc 15 až 29 let

Škodlivé užívání alkoholu (dlouhodobě denně $\geq 60\text{g}$ čistého alkoholu \ddagger , $\geq 40\text{g}$ \ddagger)

třetí nejčastější rizikový faktor **pro poškození zdraví**

vznik, vývoj

celosvětově,
v roce 2004

4,5% nákladů
na léčbu

200 diagnostických jednotek (MKN – 10)

alkoholická cirhóza jater

pankreatitida

transplantace jater

ALKOHOLICKÁ CIRHÓZA JATER

vývoj

doba trvání konzumace alkoholu

množstvím vypitého alkoholu

- RR vzniku jaterní cirhózy \uparrow = 40 – 60 g alkoholu denně 6× \uparrow než při 20 g
- 60 g alkoholu denně \uparrow , 30 g \uparrow = po 10 – 15 letech vede ke vzniku jaterní cirhózy (Příbramská)
- 30 g alkoholu denně \leftrightarrow RR úmrtí 2,8 \uparrow / 7,7 \uparrow

Czemy L, Winkler P. Alkohol v České republice: spotřeba, zdravotní škody a ekonomické ztráty společnosti.

prospektivní studie

dotazník → alkoholismus, kouření, dieta a životní styl

- *80 nemocných s jaterní cirhózou*
- *průměrný věk 47,5 let, 64 ♂ a 16 ♀*
- *průměrná spotřeba **57,7 g alkoholu denně***

Špičák et al. Souběžný výskyt alkoholické jaterní cirhózy a chronické pankreatitidy. 2011

JATERNÍ CIRHÓZA

Poškození jater - virové, autoimunitní,
metabolické, toxické, jiné onemocnění

Reakce jaterní tkáně na poškození → nekróza,
rozpad hepatocytů, zánětlivá reakce (odstranění
odumřelých buněk) → uzlovitá přestavba

Fibróza = následek hojivého procesu

→ zánik původní struktury jaterních lalůčků

→ porucha funkce jater

konečná nevratná fáze

JATERNÍ CIRHÓZA

konečná nevratná fáze

Jaterní insuficience

úbytek metabolických funkcí jater

projevy portální hypertenze

pokročilost ukazuje selhání ledvin

projevy dekompenzace

transplantace

JATERNÍ CIRHÓZA

Etiologie cirhózy může být různá
Střední Evropa = hlavní příčiny

chronická virová
hepatitida

abúzus alkoholu

Svět: alkohol příčina 50 % všech jaterních cirhóz

ČR: většinou příčina alkohol (**přes 50 %**)

Lata J. et al. Jaterní cirhóza a její léčba

JATERNÍ CIRHÓZA

V roce 2012 v ČR → pro alkoholické onemocnění jater (K70) a pro fibrózu a cirhózu jater (K74)

- zemřelo 1.866 lidí
- hospitalizováno 6.043 pacientů
5.353 v roce 2013

Prognóza jaterní cirhózy ↔ přítomnost komplikací

- Kompenzovaná cirhóza → přežití více než 5 let
- Nekompenzovaná – objevení se komplikace → přežití 1 až 2 roky → **transplantace jater**

ÚZIS

Ehrmann J, Hůlek P. a kol. Hepatologie. 2.

TRANSPLANTACE JATER

Alkoholická cirhóza jater

- 1. nebo 2. místo jako indikace k transplantaci jater
- 20 – 30% ve vědeckých registrech transplantací (UNOS v USA a Kanadě a ELTR v Evropě)

Trunečka P. Indikace k transplantaci jater. Doporučený postup

Česká republika

26 % (Prvních 1 000 transplantací jater v IKEM, 2013)

25 % (Výsledky transplantací jater v Brně, 2013)

Celkový počet transplantací jater v ČR (www.kst.cz)

2012	2013	2014	2015 (k 30.4)
114	119	169	57

	2012	2013	2014	2015 (k 30. 4)
Počet obyvatel	8,9 mil.			N.A.
Počty hospitalizací jaterní cirhózy (UZIS)	6.043	5.353	N.A.	N.A.
50 %	3.021	2.676	N.A.	N.A.
Počty transplantací (KST)	114	119	169	57
25%	28	30	42	14
20%	22	24	33	11
30%	34	36	50	17

1 pacient	2012
Cirhóza jater	51.211 Kč
Transplantace jater	1 mil. Kč

celkem	2012
Cirhóza jater	154,71 mil. Kč (3.021)
Transplantace jater	28 mil. Kč (28)

Panel expertů (2012):
Kompenzovaná cirhóza
32.423 Kč
Dekompenzovaná cirhóza
(první rok) 108.843 Kč
Dekompenzovaná cirhóza
(následující roky) 39.144 Kč

ZP (2012 – 2014; náklady střed):
51.211 – 74.000 Kč

ZP (2012 – 2014; střed):
950.000 – 1,08 mil. Kč

Ředitel IKEM (2014):
1,7 mil. Kč

Panel expertů (2012):
Transplantace jater
(první rok) 803.540 Kč
Transplantace jater
(následující roky) 111.682 Kč

CHRONICKÁ PANKREATITIDA

trvale progredující zánětlivý proces → postupné nahrazení funkčního parenchymu vazivem = **fibrotizace** → nedostatečnost až do vzniku pankreatogenního diabetu

Alkohol

- významný rizikový faktor
- nejčastější příčina vzniku
- zároveň přítomnost dalších faktorů – genetická dispozice, kouření

Etiologie

Západní Evropa 70 – 90 %

Česká republika: 70 % všech chronických pankreatitid ve vazbě na pravidelné a dlouhodobé (delší než 5 let) popíjení alkoholu.

CHRONICKÁ PANKREATITIDA

- Riziko vývoje pankreatitidy se zvyšuje s konzumací alkoholu: při spotřebě alkoholu 25, 50 a 100g/ denně je oproti abstinentům RR **1.3** (95% CI: 1.2-1.5), **1.8** (95% CI: 1.3-2.4), a **3.2** (95% CI: 1.8-5.6)

Irving et al. Alcohol as a Risk Factor for Pancreatitis. A Systematic Review and Meta-Analysis. 2009

- Obvykle více než 5letý pravidelný příjem alkoholu 60 – 70 g/den ♀ , 40 g/den ♀ je toxický
- U tzv. alkohol „senzitivních“ jedinců ↔ alkoholická forma po ↓↓ denním příjmu alkoholu → nepochybně vliv genetické výbavy jedince

Chronická pankreatitida– klasifikace, diagnostika a terapie, Dítě et al

CHRONICKÁ PANKREATITIDA

prospektivní studie

dotazník → alkoholismus, kouření, dieta a životní styl

- *66 nemocných s chronickou pankreatitidou*
- *průměrný věk 37,8 let, 60 ♂ a 6 ♀*
- *průměrná spotřeba 63,7 g alkoholu denně*

Špičák et al. Souběžný výskyt alkoholické jaterní cirhózy a chronické pankreatitidy. 2011

Pankreatitidy způsobené alkoholem			
	2012	2013	2014
Počet hospitalizací (<i>UZIS</i>)	10.606	10.466	N.A.
70 %	7.424	7.326	N.A.
Náklady ZP/ 1 pacienta střed	38.286	85.297	N.A.
Odchylka od středu	26.878	44.584	N.A.
Odchylka od středu	49.694	126.010	N.A.
Celkem	284,23 mil. Kč		

Předpokládané celkové minimální náklady zdravotních pojišťoven v roce 2012

Alkoholická cirhóza jater	154,71 mil. Kč
Transplantace jater způsobené alkoholem	28 mil. Kč
Pankreatitidy způsobené alkoholem	284,23 mil. Kč
celkem	466,94 mil. Kč

RESUMÉ:

Léčba **3 nemocí na minimální** hranici nákladů =
výdaj z veřejného pojištění téměř **0,5 mld. Kč !**

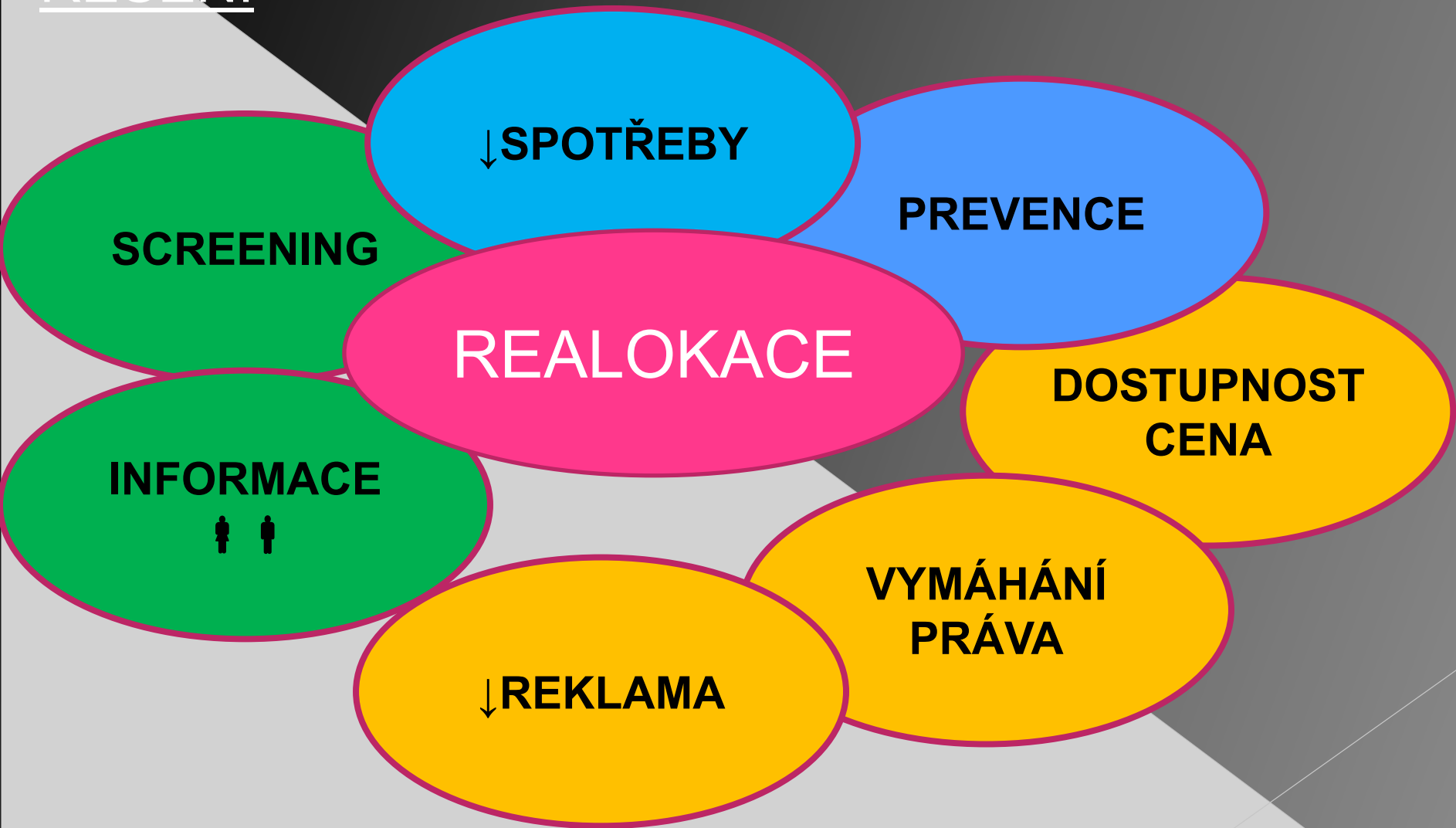
Optimální náklad:

8.000 Kč/ / 1 rok (bez léků) → 62.500

+ **Selincro** = ↑účinek léčby

Prevence je vždy levnější, než řešení následků

ŘEŠENÍ

Děkuji Vám za pozornost

Alkohol a hroch vypadají stejně neškodně...